

HET INTERVIEW

MAAIKE CAFMEYER, HOGER-LAGERMENS MET EEN WAAKVLAM

‘Ik ben blij met mijn onrust’

Zo vrolijk de vrolijkheid, zo triest de tristesse. Maaike Cafmeyer (37) heeft wat veel mensen met veel gevoel voor humor hebben: veel gevoel voor melancholie. Het golft in haar hoofd. Goede tijden, slechte tijden – mooie tijden allebei, dat weet ze intussen. De meter van de ‘Ups & Downs’-liga over dat voortdurende hoger-lager. Over dat plotse pikkedonker. En het licht van de waakvlam.

GUINEVERE CLAEYS
FOTO'S JIMMY KETS

Maaike Cafmeyer schatert weinig vandaag. Hoogstens een glimlach. Ze is moe. Kapot. Dochter en man liggen te middagdutten, straks repetitie, morgen ook, daarna de crèche bezoeken (‘We hebben eindelijk één gevonden!’), en ’s avonds spelen met Nele Bauwens in haar ‘musiccomedyshow’ *Wat heeft u belet te komen?* Tussendoor: de *menage*. ‘Ik heb dat onderschat, man!’ ‘Wat? Werken de moeder zijn?’ ‘Nee, de evidentie voor de buitenwereld dat je het redt.’

Ja, ze heeft vooral dit ontdekt, de voorbije acht eerste maanden van het moederschap: ‘Vrouw zijn, en een kind hebben, *jawadde*, het is verdorie niet simpel. Soms denk ik: “Manneke, je moet eens weten. Ik ben al van vijf uur vanmorgen in de weer om hier op tijd bij jou te kunnen zijn en je beseft het niet eens.” Maar goed, dat maakt niemands rekening, ik weet dat wel. En bij mij is het simpel. Niet werken? Geen geld! Ik had zo graag meer tijd gehad om mijn dochter dat eerste leven te zien ontdekken. Vrouw zijn tout court, het is niet simpel in dit vak.’

En als we het daar dan toch over hebben, laat ze zich dan maar eens goed kwaad maken. Wat met die onwaarschijnlijke loonkloof tussen man en vrouw, bijvoor-

beeld – ‘mannen verdienen per draaidag meer dan vrouwen, dat is zo en dat blijft verdomme zo’. Ze zucht vooral over de kern van die zaak: vrouwen doen het elkaar aan, of ze reiken elkaar toch zeker niet de hand. ‘Kijk, deze job is voor vrouwen zéér vergankelijk. Je flakkert even op en zodra je schoonheid taant, heb je het zitten. Dan moet je maar zorgen dat je een goede actrice bent om karakterrollen te kunnen spelen. Maar vrouwen boksen elkaar uit de markt. Zolang jonge vrouwen bereid zijn om maar 150 euro te vragen voor een draaidag, komt het niet goed. Dat is zo jammer. En zo dom, want dat komt ze tien

jaar later duur te staan. Vrouwen zullen dringend moeten leren samenwerken in plaats van elkaar te beconcurreren. Maar ach wat, we zeggen dat al zo lang.’

Absolute stilte

Maaike Cafmeyer, de ‘zotte doos’ van op televisie, blijkt thuis - kijk nu! - de rust en de ernst zelve. Zo luid en breed op het podium, zo aftastend ernaast. Kinderlijk blij en *slappelachend* als BV, een net zo vrolijke maar deemoedige ‘oude ziel’ als mens. Ja, acteurs kennen wat van dubbelzinnigheid. Laat Maaike Cafmeyer dus een ‘logische’ meter zijn voor *Ups & Downs*, een vereniging voor men-

sen die worstelen met depressie en een bipolaire stoornis (manisch-depressief zijn) en hun naasten. Vandaag houdt de vereniging haar jaarlijkse studiedag in Leuven, Maaike Cafmeyer komt er getuigen over melancholie. Want ook los van de professionele tweeledigheid kent ze wat van pieken en vooral van dalen. ‘Ik ben niet manisch-depressief, nee. Niet echt: ik heb geen medicatie nodig. Maar ik leef wel zeer erg in pieken en dalen, of toch in hoogtes en laagtes. En ik heb me ooit door één zware depressie gevochten. Het ergste toen vond ik die totale gevoelloosheid - *niets* bereikte me nog. Geen vreugde, geen verdriet, absolute stilte. Zeer angstaanjagend. Maar ik heb het geluk over een zeer dapper waakvlammetje te beschikken. Hoe zwart het leven ook, dat blijft flakkeren. Ook al geloof ik het op dat moment niet: ik wéét dat het wel goed komt. Dat er plots iets zal gebeuren, dat ik plots iemand zal ontmoeten, waardoor het weer kantelt. Waardoor alles weer beter wordt. Dat is al zo vaak gebeurd, dat ik daar intussen alle vertrouwen in heb. Telkens als het licht even uit gaat, weet ik wel dat de zon weer opkomt. Ik ben al lang niet meer bang van het donker. En ook, om nog eens een hoogdringende open deur in te trap-

pen: praten helpt. Is het niet tijdens, dan toch zeker achteraf. Daarom geloof ik heel erg in zo’n initiatief als *Ups & Downs*.’

Je podiumversie heeft iets manisch. Is de thuisversie, geheel volgens het cliché, depressief?

‘Nee, o nee! Ik ben niet zo’n stereotiep geval dat thuis ongenietbaar is, omdat ze op het podium alle kruit verschieft. Het heeft niets te maken met omgeving, het is gewoon een wetmatigheid in mijn leven. Na een hoogte, komt een laagte. Ik dacht daar als kind al over na. Ik vond dat toen ook al vreemd. Dat ik de ene week alleen maar tieren haalde, en de andere week over de hele lijn gebuisd was. En dat had áltijd te maken met mijn gevoelstoestand op dat moment. Ik heb daar lang mee geworsteld. Ik snakke naar standvastigheid, naar continuïteit. Maar intussen heb ik er goed mee leren leven. Ik heb er een *modus vivendi* van gemaakt: ik cultiveer het niet, maar ik ga het ook niet meer uit de weg.’

Zijn er dingen die de laagtes triggeren?

Zeker. Een afscheid, een heftige verliefdheid, maar ook uitputting. Fysiek, of emotioneel. En het werkt ook omgekeerd: ook de hoogtes worden getriggerd. Door

Lees verder biz. 26

‘Als ze denken dat ik een “dwaze kalle” ben, ja, dan doen ze dat maar.

Ik ga niet roepen: “Maar neen, ik ben géén dwaze kalle!” Dán ben ik pas een dwaze kalle’

Maaikje Cafmeyer: 'Ik ben blij met mijn talent voor tragiek. Je kunt niet met iets lachen als je de andere kant niet kent.' © Jimmy Kets

MAAIKE CAFMEYER, HOGER-LAGERMENS MET EEN WAAKVLAM

'In West-Vlaanderen kunnen we moeilijk verwoorden wat we voelen. Dat is daar de huisstijl niet. Daarom dat er zoveel komieken vandaan komen.' © Jimmy Kets

●●●
Vervolg van blz. 24

nieuwe kansen, nieuwe mensen. Ik heb intussen ook een manier gevonden om het kantelmoment tussen laag en hoog te vinden. Ik kan mezelf een schop onder de kont geven: "Genoeg *getrunt!* Doe een keer normaal! Wat moeten ze in Afrika niet zeggen?" In West-Vlaanderen zeggen we: "Als je tot aan je kin in de stront zit, moet je vooral geen scheet laten. Want dan staat de stront plots aan je lippen."

Een treffende beeldspraak.
'Ik vind dat ook (*lacht*). Het komt erop aan om rustig en kalm te blijven te midden van de storm. Niet panikeren. Dan gaat die wel weer liggen.'

Je kunt het sturen?
'Ik kan dat toch. Waarmee ik niemand wil veroordelen die dat niet kan. Maar ja, ik heb mijn methode ontwikkeld. Het hellend vlak op tijd afblokken. Dan toch eens de afwas doen, ik zeg maar wat. Niet alle problemen achter je rug laten opstapelen, want dat maakt het alleen maar moeilijker om weer recht te krabbelen. Ik moet me er voor behoeden me niet in de tristesse te wentelen.'

Kun je dan al genieten in het donker?

'Ik koester de melancholie, zeer zeker. Ik ben blij met mijn talent voor tragiek. Ik zie ze overal. In kleine taferelen op straat. In het station. En ik kan daar iets mee. Ik gebruik dat.'

Heel wat komieken hebben dat talent voor tragiek. Of erger: hebben een depressieve achterkant.
'Ja. En eigenlijk kan dat ook niet anders. Je kunt niet met iets lachen als je de andere kant niet kent. Humor is per definitie een omkering van de zaken. Humor is een manier om de ellende te ver-

snijden.'

Humor als overlevingsmechanisme voor zwarte zielen: ze zijn er dus bij uitstek in geoefend.

'Precies. Hoe harder je humor nodig hebt, hoe beter je erin bent. Ook om over iets te praten waarover je niet kunt praten, maar wel net ontzettend veel nood aan hebt om over te praten. Seks is hét voorbeeld. Daarom ook dat zoveel komieken uit West-Vlaanderen komen: we kunnen daar zo moeilijk verwoorden wat we voelen. Dat is daar de huisstijl niet. Alles wordt via moppen geventileerd. In onze familie is dat net zo. Mijn broer kan me geen enkele sms sturen zonder een *kluchtje* erin. We zijn en blijven moeilijke praters. En mijn katholieke opvoeding heeft dat zeker niet makkelijker gemaakt.'

Je hebt zelfs nog een schijnbeweging gemaakt als student regent-godsdienst.

'Zeker, ik zag veel schoonheid in de Kerk. Mooie teksten, muziek, mooie gebouwen met zeer mooie lichtinval. Ik heb er veel uit gehaald en meegenomen, maar op mijn 22ste ben ik bewust van mijn geloof afgestapt. Ik kon me niet meer vereenzelvigen met die alomtegenwoordige God die dag in dag uit wordt misbruikt om de leukste dingen te vergoelijken. Dan denk ik: "Wat een geweldig goed bedacht personage toch, die God. Hoe multi-inzetbaar"'

Misschien mist de Kerk humor.
Het zou de Kerk zeker goed doen om zichzelf minder au sérieux te nemen. Kijk naar die vreselijke reactie deze week van het Vaticaan op in-vitrofertilisatie. Dat houd je toch niet voor mogelijk! Ze zijn duidelijk in paniek, daar in Rome. En in paniek doe je de venijnigste dingen. Dat is ook zo als je mentaal aan flarden ligt: zie je geen uitweg, dan haal je in pa-

niek vernielend uit naar al wie je dierbaar is.'

Is dat geen vergeten groep: de naasten van iemand die lijdt aan manische depressie?

'Ik denk het wel. Daarom ook, nogmaals, dat zo'n vereniging als Ups & Downs goud waard is. Want dat is echt niet te onderschatten. Samenleven met zo iemand, dat houd je amper vol. Ik toch niet. Ik heb manische depressie al meermaals van heel dichtbij tekeer zien gaan - wat een complex gegeven. In hun manische periodes zijn het de heerlijkste mensen die je je kunt voorstellen: ze tillen je op, ze trekken je mee, het zijn zeer grote gevers. Maar in de periodes van depressie zijn het de grootste zuigers.'
'En het erge is: je kunt hen al je energie geven, het helpt niet. Je blijft machteloos. Het probleem is ook dat veel manisch-depressieve mensen net zeer intelligente mensen zijn die niet op hun niveau aangepakt worden in de hulpverlening. Vaak kunnen ze hun probleem perfect benoemen, en zouden ze op maat de hand kunnen worden gereikt. Helaas moeten ze altijd eerst duizenden kinderlijke lijstjes invullen: "Voel je je zo? Of zo? Hoe vaak per week?..." Het is al een grote stap om hulp te vragen, op die manier geven ze het meteen weer op.'

Ben je zelf een angstige mens?
'Nee.'

En sinds je moeder bent?
'(*glimlacht*) Al veel meer. Ja, plots hebben ze je bij je achilleshiel te pakken, natuurlijk. De gedachte dat haar iets zou overkomen, maakt me kwetsbaarder dan ooit. Tegelijkertijd maakt die allesomvattende liefde me ook veel sterker dan ooit tevoren. De idee dat ik voor haar moet zorgen, wat er ook gebeurt, dat geeft me rust. Vreemd genoeg. Ik heb dat wel

vaker: een paradoxale reactie op gebeurtenissen. Sinds mijn moeder kanker had en we samen een lijdensweg aflegden, ben ik minder bang van de dood. Hij heeft bij mij op de canapé gezeten, de dood, ik heb hem gezien. En dat heeft me meer dan ooit de breekbaarheid en de relativiteit van het leven doen inzien.'

Dat zou je net zo goed heel angstig kunnen maken.

'Ik weet het. Maar mij dus niet. Mijn moeder heeft het me toen ook vaak gezegd: "Dit is het leven, Maaïke. Dit is het maar. Maak er iets van. En de enige die dat kan, dat ben jij zelf". Sindsdien geloof ik erin.'

Waarin?

'In het leven. Dat ik het kan. Dat ik er wel iets van maak. Dat wat ik doe, iets voorstelt. Het *moet* gewoon.'

De Maaïke Cafmeyer van televisie is een heel specifieke Maaïke Cafmeyer: kinderlijk vrolijk en grappig naïef met grote ogen. Mensen vragen zich over jou vaak af: 'Zou die in het echt ook zo zijn?' Nee dus.

'Dat maakt mij allemaal niet uit. Ik heb er geen nood aan om mezelf binnenstebuiten te keren op het scherm. Wel integendeel. Als ze denken dat ik een 'dwaze kalle' ben, ja, dan doen ze dat maar. Ik ga niet roepen: "Maar neen, ik ben géén dwaze kalle!" Dán ben ik pas een dwaze kalle.'

Dat 'typetje' houd je ook vol in iets als 'De slimste mens'.

'Goh ja, zo zwart-wit is dat niet. Dat 'typetje' is ook wel Maaïke, maar het is wel degelijk een typeetje, ja. Kijk, we moeten daar niet onnozelen over doen: ze vragen mij daar ook voor. Ze vragen me niet om de depressieve bonenstaak uit te hangen. Voor mij is dat prima. Liever dat, dan daar mijn ziel bloot te leggen.'

'Al ben ik ooit heel hard mezelf tegengekomen op een podium. Een vereniging had me gevraagd een tekst voor mijn moeder te schrijven en voor te dragen voor Moederdag. Ik wou dat wel doen, mijn moeder fascineert me. Met mijn vader heb ik veel ruzie gemaakt, ik weet wie dat is. Mijn moeder is een groter vraagteken. En toen stond ik daar op het podium, mijn moeder in het publiek, mijn man speelde cello. En plots, ik zag het niet aankomen, begon ik te huilen. Vreselijk. Wil je je publiek ontroeren, dan mag je zelf vooral niet ontroerd zijn. Integendeel. Maar het is gebeurd. Eén keer, en daarna nooit meer. 's Anderendaags vertelde mijn moeder me dat ze kanker had. Vreemd. Zou ik dat toen gevoeld hebben?'

Hoe bepalend is dat hoger-lager voor de mens die je bent?

'Allesbepalend. Zonder dat was ik iemand anders. Dan was ik vroedvrouw geworden, zoiets. Nu ben ik heel blij met die onrust. Flakkerk hij weer op, dan is hij welkom: "Kom binnen, zet u." Dan ga ik ertegenover zitten, kijk ik hem in de ogen en hebben we een verheffende tête-à-tête. Hij stelt streng vragen, ik zoek antwoorden. En vind ik ze, dan schoppen die me als geen ander vooruit.'

Informatie over Ups & Downs op www.upsanddowns.be
Over de theatertournee 'Wat heeft u belet te komen?' op www.watheeftubelettekomen.be.